NN 13/2019 (6.2.2019.), Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-I-3465/2017 i dr. od 18. prosinca 2018.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

267

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Miroslav Šeparović, predsjednik, te suci Andrej Abramović, Mato Arlović, Snježana Bagić, Branko Brkić, Mario Jelušić, Lovorka Kušan, Rajko Mlinarić, Goran Selanec i Miroslav Šumanović, odlučujući o zahtjevu za ocjenu suglasnosti zakona s Ustavom Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.) te rješavajući o prijedlozima za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti zakona s Ustavom, na sjednici održanoj 18. prosinca 2018. donio je

ODLUKU

I. Odbija se zahtjev za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 247. stavka 6. Stečajnog zakona (»Narodne novine« broj 71/15. i 104/17.).

II. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

i

RJEŠENJE

I. Ne prihvaćaju se prijedlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 247. stavka 6. Stečajnog zakona (»Narodne novine« broj 71/15. i 104/17.).

II. Ovo rješenje objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Stečajni zakon donio je na temelju članka 2. stavka 4. alineje 1. Ustava sedmi (7.) saziv Hrvatskog sabora na 17. sjednici održanoj 12. lipnja 2015. Proglasila ga je predsjednica Republike Hrvatske odlukom od 17. lipnja 2015. Objavljen je u »Narodnim novinama« broj 71 od 29. lipnja 2015., a stupio je na snagu 1. rujna 2015. (u daljnjem tekstu: SteZ/15).

SteZ/15 mijenjan je i dopunjavan Zakonom o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona (»Narodne novine« broj 104/17.). Riječ je o do sada jedinoj izmjeni i dopuni SteZ-a/15.

Kad u ovoj odluci i rješenju upućuje na tekst Stečajnog zakona koji je danas na snazi (»Narodne novine« broj 71/15. i 104/17.), Ustavni sud koristi se kraticom: SteZ.

1.1. Zahtjev koji se razmatra u ovom ustavnosudskom postupku podnijela je 3. kolovoza 2017. Daniela Martini Maoduš, stečajna sutkinja Trgovačkog suda u Osijeku, Stalne službe u Slavonskom Brodu (broj: U-I-3465/2017).

Iz tog njezinog inicijalnog podneska nije moglo biti utvrđeno jesu li ispunjeni svi uvjeti iz članka 35. alineje 5. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 42/02. – pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon) da bi bila riječ o zahtjevu za ocjenu suglasnosti zakona s Ustavom. Naime, iako je taj podnesak potpisala kao (stečajna) sutkinja Trgovačkog suda u Osijeku, Stalne službe u Slavonskom Brodu, uz otisak službenog pečata tog suda, u zaglavlju tog podneska nalazio se samo hrvatski grb, a ne i broj spisa, koji se navodio tek u daljnjem tekstu na način koji nije omogućavao utvrditi je li riječ o predmetu koji ta sutkinja vodi kao sud u smislu članka 35. alineje 5. Ustavnog zakona ili je možda riječ o predmetu koji vodi neki drugi sudac/sutkinja istog suda (u kojem slučaju bi njezin podnesak predstavljao prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti zakona s Ustavom, a ne zahtjev za ocjenu te suglasnosti). Nakon što je dopisom od 22. siječnja 2018. pozvana da otkloni taj nedostatak, navedena je sutkinja podneskom od 1. veljače 2018. otklonila dvojbu navodeći da je riječ o zahtjevu koji podnosi u predmetu broj: 3/St-

1011/2013 (koji je i navela u zaglavlju tog podneska), a koji vodi kao stečajna sutkinja Trgovačkog suda u Osijeku, Stalne službe u Slavonskom Brodu. Stoga je riječ o tom sudu kao podnositelju zahtjeva u smislu članka 35. alineje 5. Ustavnog zakona.

1.2. Prijedloge koji se razmatraju u ovom ustavnosudskom postupku podnijeli su: 15. rujna 2017. KARLOVAČKA BANKA d.d. sa sjedištem u Karlovcu, koju zastupa Siniša Babić, odvjetnik u Zagrebu (broj: U-I-3912/2017), te 28. rujna 2018. VIKO d.o.o. u stečaju sa sjedištem u Varaždinu, kojeg zastupa Sanja Mihalić, stečajna upraviteljica (broj: U-I-3498/2018).

1.3. Suglasnost s Ustavom članka 247. stavka 6. SteZ-a osporava se i u zahtjevu i u prijedlozima. Pri tome je podnositelj zahtjeva podnio, na temelju članka 45. Ustavnog zakona, prijedlog da se »radnje prodaje u stečajnim postupcima koje se poduzimaju primjenom sporne odredbe" privremeno obustave do donošenja konačne odluke Ustavnog suda o suglasnosti s Ustavom osporene odredbe SteZ-a/15, predlagateljica KARLOVAČKA BANKA d.d. prijedlog da Ustavni sud do tada privremeno obustavi izvršenje rješenja o dosudi Trgovačkog suda u Rijeci broj: St-72/2015-58 od 5. rujna 2017., a predlagatelj VIKO d.o.o. u stečaju prijedlog poput prijedloga podnositelja zahtjeva.

2. Ustavni sud zatražio je na temelju članka 25. Ustavnog zakona i zaprimio očitovanja od Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

3. Od raspravljanja i glasovanja u ovom postupku, sukladno članku 27. stavku 6. Ustavnog zakona, izuzela se sutkinja Ingrid Antičević Marinović, te suci Josip Leko i Davorin Mlakar.

II. ČLANAK 247. SteZ-a

4. Iako podnositelj zahtjeva i predlagatelji osporavaju samo članak 247. stavak 6. SteZ-a, Ustavni sud za daljnja razmatranja smatra nužnim iznijeti sadržaj cijelog članka 247. SteZ-a koji glasi:

»Članak 247.

(1) Nekretnina na kojoj postoji razlučno pravo prodaje se u stečajnom postupku, na prijedlog stečajnoga upravitelja ili razlučnoga vjerovnika, uz odgovarajuću primjenu pravila ovršnoga postupka o ovrsi na nekretnini. Pravila o obustavi postupka ne primjenjuju se.

(2) O prodaji nekretnine iz stavka 1. ovoga članka sud odlučuje rješenjem protiv kojeg pravo na žalbu imaju stečajni upravitelj i razlučni vjerovnici. U rješenju o prodaji nekretnine sud će odrediti da se nekretnina prodaje u stečajnom postupku. U zemljišnoj knjizi upisat će se zabilježba rješenja o prodaji nekretnine.

(3) Sud će zaključkom o prodaji utvrditi vrijednost nekretnine, način prodaje i uvjete prodaje.

(4) Prodaju nekretnine provodi Financijska agencija elektroničkom javnom dražbom.

(5) Nekretnina se ne može prodati:

– na prvoj dražbi ispod tri četvrtine utvrđene vrijednosti nekretnine

– na drugoj dražbi ispod jedne polovine utvrđene vrijednosti nekretnine

– na trećoj dražbi ispod jedne četvrtine utvrđene vrijednosti nekretnine.

(6) Na četvrtoj dražbi nekretnina se prodaje po početnoj cijeni od 1,00 kune.

(7) Prvi razlučni vjerovnik u prednosnom redu može izjaviti da kupuje nekretninu i da stavlja u prijeboj svoju tražbinu s protutražbinom stečajnoga dužnika po osnovi cijene u visini utvrđene vrijednosti nekretnine.

(8) Stavci 1. – 7. ovoga članka na odgovarajući se način primjenjuju na prodaju brodova, brodova u gradnji, zrakoplova i drugih prava upisanih u javne knjige.«

III. PRIGOVORI PODNOSITELJA ZAHTJEVA I PREDLAGATELJA

5. Podnositelj zahtjeva smatra da članak 247. stavak 6. SteZ-a nije u suglasnosti s člankom 2. SteZ-a te s člancima 5., 14. i 29. Ustava. To obrazlaže sljedećim navodima:

»Sporna je odredba članka 247. stavak 6. istog ZS-a, ako se radi o kogentnoj odredbi u odnosu na treće osobe, ponuditelje koji nisu razlučni vjerovnici. Sud u zaključku o prodaji mora odrediti uvjete prodaje prema toj odredbi. To može dovesti do situacije da se nekretnina proda za jednu kunu, ako nitko od ponuđača na toj dražbi ne ponudi cijenu veću od jedne kune, odnosno da se nekretnina proda po cijeni koja je drastično nesrazmjerna procijenjenoj i utvrđenoj vrijednosti nekretnine, nedovoljnoj da bi se namirili troškovi stečajnog postupka i razlučni vjerovnik.

To je suprotno svrsi vođenja stečajnog postupka koja je utvrđena u općim odredbama SZ-a koja je normirana čl. 2 stavkom 2 SZ-a i koja u tom dijelu glasi:

'Stečajni postupak provodi se radi skupnoga namirenja vjerovnika stečajnoga dužnika, unovčenjem njegove imovine i podjelom prikupljenih sredstava vjerovnicima ....'

Stoga se prodajom nekretnine za jednu kunu, odnosno za iznos nedostatan da se namire barem troškovi stečajnog postupka, odnosno da se namiri barem djelomično razlučni vjerovnik, ne postiže svrha vođenja stečajnog postupka.

Ne može se smatrati da kupoprodajna cijena od jedne kune namiruje djelomično vjerovnike u stečajnom postupku i postiže svrhu vođenja stečajnog postupka, pa je i prije podnošenja stvarnih ponuda po toj odredbi sporna njena zakonitost i ustavnost.

Sud ne može odustati od uvjeta prodaje koje je utvrdio zaključkom o prodaji, kad su ti uvjeti prodaje već postali dijelom javno objavljene ponude potencijalnim ponuđačima u postupku elektronskom javnom dražbom putem FINE, a ti uvjeti prodaje su utvrđeni kogentnim odredbama Zakona.

Sud ne može izjaviti da neće prodati nekretninu za jednu kunu, kad je to kao uvjet prodaje već definirano Zakonom, i kad je to javno objavljeno, a obzirom da se vjerojatno radi o kogentnoj odredbi, isti uvjet mora biti uvrštena u Zaključak o prodaji, a Fina sukladno tom zaključku objavljuje uvjete za pojedinu elektronsku dražbu.

Tu nema dispozitivne mogućnosti suda da odbije takvu prodaju primjenom čl. 3 stavka 3. Zakona o parničnom postupku, ako ocjeni da ponuda zbog preniske cijene neće dovesti do postizanja svrhe stečajnog postupka, u odnosu na treće osobe koje nisu stranka vođenja stečaja, odnosno razlučni vjerovnik. To bi bilo postupanje suprotno javno objavljenim uvjetima prodaje i pozivom na ponudu, u odnosu na ponuditelja koji nije stranka stečajnog postupka, jer nedostaje odredba slična onoj koja je bila u Ovršnom zakonu i koja je nepravilno primjenjivana dovela do pojedinih neustavnih odluka, a koja je glasila u članku 97. stavak 4. ranijeg Ovršnog zakona, da se na posljednjoj – trećoj dražbi nekretnina može prodati bez ograničenja najniže cijene. (Ta odredba je bila dispozitivnog karaktera za razliku od sporne odredbe čl. 247 stavak 6, koja je kogentnog karaktera).

Iz sadržaja odredbe čl. 247 stavak 6. SZ-a se može zaključuti da se radi o kogentnoj, a ne o dispozitivnoj odredbi. Sada važeći Ovršni zakon, koji se na odgovarajući način primjenjuje u stečajnom postupku prodaje nekretnine elektroničkom javnom dražbom, ne sadržava odredbu kakvu je sadržavao čl. članku 97. stavak 4. ranijeg Ovršnog zakona u obliku prema čl. 21. Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona (NN 29/99), u smislu da se nekretnina može prodati za određenu cijenu nego sadržava odredbu o točno određenom iznosu početne cijene na četvrtoj javnoj dražbi.

Ukoliko bi se tumačilo da primjenom čl. 3. Stavka 3. Zakona o parničnom postupku, da sud može odbiti raspolaganja razlučnog vjerovnika koji bi u postupku Fine ponudio cijenu nesrazmjernu vrijednosti nekretnine i tražio preuzimanje nekretnine u vlasništvo prijebojem njegove tražbine s tom cijenom (jer je razlučni vjerovnik stranka stečajnog postupka), smatram da je dvojbeno: da li bi se isti članak moglo primijeniti i na ponudu treće osobe nesrazmjernu vrijednosti nekretnine i svrsi vođenja stečaja, jer treća osoba ponuditelj u postupku elektronske javne dražbe pred Finom nije stranka u postupku.

U cilju ostvarenja učinkovitosti stečajnog postupka i omogućavanja tijelima stečajnog postupka da ispune jednu od svojih temeljnih obveza – unovčiti, odnosno naplati s pažnjom dobrog gospodara stvari i prava dužnika koje ulaze u stečajnu masu, stoga je potrebno utvrditi neustavnost sporne odredbe čl. 247. stavak 6. Stečajnog zakona.

Tako bi se iz ustavnopravnog poretka otklonio pravni propis, koji nije u skladu s Ustavom, i koji zbog toga ugrožava vladavinu prava i pravnu sigurnost, načelo ustavnosti i zakonitosti, koje načelo u Ustavu Republike Hrvatske glasi: 'U Republici Hrvatskoj zakoni moraju biti u suglasnosti s Ustavom, a ostali propisi i s Ustavom i sa zakonom. Svatko je dužan držati se Ustava i prava i poštivati pravni poredak Republike Hrvatske – čl. 5 Ustava – Ustav Republike Hrvatske, NN 85/10. – pročišćeni tekst.

Podsjeća se cijenjeni Naslov na obrazloženja pojedinih ranijih odluka Ustavnog suda, koja su se odnosila na pitanje ustavnosti pojedinih sudskih odluka o prodaji nekretnina u ovršnom postupku primjenom članku 97. stavak 4. ranijeg Ovršnog zakona, primjerice slijedećih odluka:

broj: U-III-488/2001 od 22. siječnja 2004. ('Narodne novine' broj 11/04.) i U-III-1112/2001 od 19. veljače 2004. ('Narodne novine' broj 27/04.), u kojima je između ostalog navedeno sljedeće:

'Prodajom nekretnina podnositelja za samo jednu kunu i stjecanjem istih od strane ovrhovoditelja, načelo ovršnog postupka, propisano člankom 6. OZ, teško je narušeno. Ovrha provedena osporenim rješenjima nije udovoljila osnovnom zahtjevu ovršnog postupka, prisilno namirenje tražbine ovrhovoditelja na temelju ovršne isprave, već ima značaj svojevrsne kazne prema ovršeniku, podnositelju ustavne tužbe.

Osnovano podnositelj ističe da je, u konkretnom slučaju, povrijeđena i odredba članka 3. stavka 3. ZPP, prema kojoj sud neće prihvatiti raspolaganja stranaka koja su u suprotnosti s prisilnim propisima i pravilima javnog morala.

Naime, unatoč tome što je odredbom članka 97. stavka 4. OZ propisano da se na trećoj dražbi nekretnina može prodati bez ograničenja najniže cijene, takvo propisivanje, samo po sebi, ne može isključiti primjenu odredbe članka 3. ZPP, kao općeg pravila koje važi za sva raspolaganja stranaka u parničnim postupcima.

Sud posebno ukazuje na pogrešno tumačenje ovršnih sudova odredbe članka 97. stavka 4. OZ. Ta odredba nema značaj kogentne norme jer ista ima nesporno dispozitivan sadržaj ('nekretnina može biti prodana'). Ovo tim više kada se uzme u obzir činjenica da je vrijednost podnositeljevih nekretnina višestruko veća u odnosu na ovrhovoditeljevu tražbinu. Očito je, dakle, da su ovršni sudovi dopustili ovrhovoditelju raspolaganja suprotna pravilima javnog morala i svrsi koju je trebalo postići tom prodajom (namirenje duga od strane podnositelja kao solidarnog dužnika).'

Ovo obrazloženje Ustavnog suda se može analogno primijeniti na stranku stečajnog postupka – razlučnog vjerovnika, a ne na ponuditelja koji bi bio treća osoba.

Utvrđeno je da treba primijeniti sporni propis u svakom stečajnom postupku u kojem se prodaju nekretnine opterećene razlučnim pravima, pa tako i u postupku St-1011/2011, gdje je predmet prodaje pretežno poljoprivredno zemljište, dakle u većem dijelu neatraktivne nekretnine, iz kojeg razloga se zahtjev podnosi u tom predmetu.

Stoga se predlaže cijenjenom Naslovu sukladno čl. 35. Stavku 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske NN 99/99,29/02 i 49/02 u svezi čl. 37 istog Zakona postupiti po ovom zahtjevu za ocjenu ustavnosti.

Ujedno se predlaže Ustavnom sudu Republike Hrvatske da sukladno čl. 43 Zakona o ustavnom sudu Republike Hrvatske, do donošenja odluke o ustavnosti i zakonitosti sporne odredbe, privremeno obustaviti radnje prodaje u stečajnim postupcima koje se poduzimaju primjenom sporne odredbe.

Ovo zato što bi njihovim izvršenjem mogle nastupiti teške i nepopravljive posljedice, ako se nekretnine ne prodaju elektronskom javnom dražbom u postupku putem Fine, niti na trećoj javnoj dražbi, jer bi došlo do nemogućnosti namirenja dijela razlučnih vjerovnika i troškova stečajnog postupka, i do stjecanja nekretnina suprotno pravilima javnog morala i suprotno Ustavu i Zakonu po nerazmjerno niskim cijenama od strane grupe ponuditelja koji su organizirani i elektronski obučeni za dražbu pred Finom, imaju certifikate i u nerazmjernoj su prednosti u odnosu na prosječne građane koji nemaju takav nivo informatičke pismenosti, potrebne certifikate, i vremena za pretraživanje internetskih portala Fine putem kojih mogu doći do jeftinih nekretnina na štetu vjerovnika u stečajnom postupku, na štetu stečajne mase, te se okoristiti nerazmjerno u odnosu na ostale prosječne građane.

Stoga je prijeporna odredba suprotna i načelu jednakosti svih pred Zakonom, koje je garantirano Ustavom RH, odredbom čl. 14. stavak 1. i 2, jer kompliciran postupak dražbe pred Finom koji zahtjeva i posebne certifikate dovodi građane u neravnopravan položaj, pa su tako neki neopravdano privilegirani steći nekretnine po ekstremno niskim cijenama, a protivna je i čl. 29 Ustava koji se odnosi na pravo na pravično suđenje.

Privremena obustava radnji prodaje u stečajnim postupcima koje se poduzimaju primjenom sporne odredbe, ne bi dovela do nemogućnosti prodaje onih nekretnina koje se mogu prodati na prvoj, drugoj i trećoj javnoj dražbi, ali ne bi se smjelo dozvoliti da se druge manje atraktivne nekretnine prodaju u bescjenje po spornoj odredbi, primjerice veliki broj nekretnina u Slavoniji, jer bi se moglo dogoditi, da u kratkom vremenskom periodu, niz nekretnina u Slavoniji koje se teže prodaju (ali i u drugim krajevima Hrvatske) pređe u ruke organizirane grupe i obučenih pojedinaca koji nekretnine, koje nisu prodane na prve tri elektronske dražbe, kupuju za nesrazmjerno male cijene.

Ukoliko bi Cijenjeni Naslov zauzeo stav da bi trebalo tumačiti spornu odredbu na način:

– da se ne radi o kogentnoj odredbi, da je sud ovlašten u uvjete prodaje, u zaključku o prodaji i u odnosu na treće osobe primjenom čl. 2. stavka 2 Stečajnog zakona NN 71/15, staviti upozorenje da sud može odbiti ponudu za koju se u postupku prodaje pred Finom utvrdi da je najpovoljnija ponuda, ako se ponuđenom kupoprodajnom cijenom ne može ostvariti svrha vođenja stečajnog postupka, te da sud nije vezan objavljenom ponudom u pogledu najniže cijene za pojedinu dražbu i u odnosu na treće osobe kao ponuditelje, a ne samo u odnosu na razlučne vjerovnike, ako ponuđena cijena ne odgovara svrsi vođenja stečaja, bez obzira što Stečajni zakon ne sadržava izričito dispozitivnu odredbu prema kojoj sud može, ali i ne mora prodati nekretninu za 1 kunu na četvrtoj javnoj dražbi, ovaj zahtjev ne bi bio osnovan, ali bi stav Ustavnog suda o ovom pitanju, bio znatan doprinos pravnoj sigurnosti i brzini vođenja stečajnih postupaka.

Napominje se, da praćenjem uvjeta prodaje, od strane podnositelja prijedloga, nije zabilježeno da bi sudovi u uvjete podaje, posebno uz četvrtu dražbu uvrštavali takvo upozorenje potencijalnim ponuditeljima. Iz navedenog slijedi zaključak: da bi se moglo dogoditi da ponuditelji, treće osobe koje su stavile ponude za jednu kunu ili druge neprimjerene ponude, traže od suda donošenje rješenja o dosudi pozivajući se na to da su u cijelosti poštovali uvjete prodaje i da su najpovoljniji ponuditelji, što može komplicirati okončanje stečajnih postupaka i dovesti do većeg broja neriješenih predmeta, pa i do odštetnih zahtjeva u odnosu na Republiku Hrvatsku koje bi mogli ponositi treće osobe ponuditelji, ali i razlučni vjerovnici koji se ne bi mogli namiriti zbog nerazmjerno niskih cijena ponude, niti u djelomičnom iznosu.

Čekanje da praksa viših sudova postepeno formira stav, moglo bi imati teške posljedice. Iz navedenog razloga se ponosi ovaj zahtjev.«

6. Predlagateljica KARLOVAČKA BANKA d.d. smatra da članak 247. stavak 6. SteZ-a nije u suglasnosti s člancima 14. stavkom 2., 29. stavkom 1. i 48. Ustava te s člankom 1. Protokola broj 1 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (»Narodne novine – Međunarodni ugovori» broj 18/97., 6/99. – pročišćeni tekst, 8/99. – ispravak, 14/02. i 1/06.; u daljnjem tekstu: Konvencija). To uvodno obrazlaže okolnostima slučaja u kojem je bila sudionica (kao razlučni vjerovnik i ponuditelj) stečajnog postupka pred Trgovačkim sudom u Rijeci, u kojem je doneseno rješenje o dosudi broj: St-72/2015-58 od 5. rujna 2017. U tom pogledu navodi da su na četvrtoj javnoj dražbi navedenim rješenjem o dosudi predmetne nekretnine (»upravna zgrada, pilana i pilansko dvorište površine 1203 čhv-a i hala za izradu elemenata, skladište elemenata i dvorište površine 685 čhv-a«), procijenjene vrijednosti 7.920.914,08 kn, prodane za svega 10.001,00 kn, što predstavlja 0,1% njihove vrijednosti.

Predlagateljica potom, poput podnositelja zahtjeva, ističe da osporena odredba onemogućuje ostvarivanje člankom 2. SteZ-a propisanih ciljeva stečajnog postupka, koje prihvaćaju i sudska praksa i pravna doktrina. U tom pogledu nadalje navodi (pri citiranju sadržaja izostavljen je poseban način označavanja teksta):

»Pored namirenja vjerovnika, prodajom imovine stečajnog dužnika podmiruju se i javna davanja (porezi koji prodanu imovinu terete) te stvarno nastali troškovi i ostale obveze stečajne mase (arg. ex. članak 248. i 254. Stečajnog zakona).

Dakle jasno je i nedvojbeno kako je cilj i svrha Stečajnog zakona unovčenje imovine stečajnog dužnika, skupno i razmjerno namirenje vjerovnika, namirenje razlučnog vjerovnika na imovini na kojoj je zasnovano razlučno pravo te podmirenje poreza, troškova i ostalih obveza stečajne mase.

(...)

Ovakvom prodajom postignuta su tri učinka koja su sva redom protivna temeljnim Ustavnim načelima i pravilima:

– potpuno je derogirano Ustavom i Europskom konvencijom zajamčeno pravo vlasništva jer je stečajni dužnik kao vlasnik imovine doveden u pravnu situaciju u kojoj je prisiljen prodati imovinu koja vrijedi više milijuna kuna doslovno u bescjenje. Osim što dužnik potpuno neustavno i nezakonito ostaje bez imovine stanje njegovog duga se zbog mizerne cijene uopće ne smanjuje;

– povrijeđeno je pravo na pravično suđenje i načelo jednakosti svih pred zakonom jer iako Stečajni zakon jamči i definira cilj stečaja kroz skupno i razmjerno namirenje tražbina prodajom imovine stečajnog dužnika, nitko, ali baš nitko od razlučnih vjerovnika ili stečajnih vjerovnika pa ni vjerovnika stečajne mase, nema koristi od ovakve prodaje imovine stečajog dužnika;

– ovakva prodaja imovine stečajnog dužnika predstavlja povredu vladavine prava kao temeljne ustavne vrednote jer iz potpuno neosnovanih i neopravdanih razloga favorizira se samo jedna osoba – kupca koji se 'preko noći' obogatio jer je za minimalnu cijenu stekao višemilijunsku imovinu.

Pojednostavljeno rečeno, od prodaje (...) nikakve koristi niti zaštite interesa nema Republika Hrvatska – Porezna uprava, bilo tko od stečajnih vjerovnika, stečajni upravitelj, a pogotovo ne stečajni dužnik koji je za mizeran iznos ostao bez imovine. Štoviše svi pobrojani trpe veliku štetu jer da je imovina prodana za realnu vrijednost svatko bi se namirio svoju tražbinu, makar djelomično.

S druge strane, jedini tko je od ovakve odredbe SZ-a i spornog Pravilnika profitirao je pojedinac (fizička ili pravna osoba) koja je predmetnu imovinu kupila za minimalnu cijenu i sada je u poziciji da ju unovči i da se bez ikakvog racionalnog uporišta obogati.

(...)

Konačno, iako nije bila najjasnija intencija zakonodavca kada je propisao članak 247. st. 6. SZ-a za pretpostaviti je kako se vodio idejom ubrzavanja prodaje imovine stečajnog dužnika. Ako je tome tako, nije sporno da je takva ideja legitimna, međutim, bolje ne mijenjati postojeće loše zakonsko rješenje nego donositi neustavnu odredbu zakona koja vrijeđa temeljna ustavna prava svih sudionika stečajnog postupka (stečajnog vjerovnika, stečajnog dužnika, stečajnog upravitelja, javne interese), a samo i jedino favorizira onoga koji pravnu zaštitu u stečajnom postupku ne zaslužuje (barem ne takvu) – kupca imovine stečajnog dužnika koja se putem javne dražbe prodaje.«

Predlagateljica se nadalje, poput podnositelja zahtjeva, poziva na argumentaciju Ustavnog suda iznesenu u obrazloženju odluke broj: U-III-488/2001 od 22. siječnja 2004., »Narodne novine« broj 11/04. (vidi točku 5. obrazloženja ove odluke), navodeći kako je na temelju te argumentacije u toj odluci utvrđena povreda ustavnih prava zajamčenih člancima 14. stavkom 2. i 29. stavkom 1. Ustava. Pozivajući se na daljnju praksu Ustavnog suda, predlagateljica ističe (pri citiranju sadržaja izostavljen je poseban način označavanja teksta):

»Vrlo sličnu Odluku Ustavni sud Republike Hrvatske je donio dana 05.03.2009. godine posl. br. U-III-1297/2006 s time da je Sud ovdje stavio naglasak i na načelo razmjernosti pa je utvrdio kako Ustavni sud 'zakonsko ovlaštenje ne isključuje načelo razmjernosti, odnosno da prilikom prodaje nekretnine na trećoj javnoj dražbi bez ograničenja najniže cijene u odnosu na utvrđenu vrijednost nekretnine sud treba voditi računa o svrsi provođenja ovrhe, a to je namirenje tražbine ovrhovoditelja. Ustavni sud ocjenjuje da su u konkretnom slučaju (nekretnina utvrđene vrijednosti 410 tisuća kuna prodana za 10 tisuća kuna), provođenjem ovrhe na opisani način, sudovi povrijedili načelo razmjernosti propisano člankom 16. Ustava jer prodajom nekretnine podnositelja na trećoj javnoj dražbi za cijenu koja je daleko ispod utvrđene vrijednosti te nekretnine (u naravi kuće površine 137 m2, garaže površine 66 m2, dvorišta površine 500 m2 i voćnjaka površine 150 m2) nije postignuta svrha ovršnog postupka, prisilno namirenje tražbine ovrhovoditelja.'

(...)

Iako se gore navedene Odluke Ustavnog suda RH odnose na ovršni postupak, nesporno je kako se trebaju primijeniti i na namirenje vjerovnika u stečajnom postupka. Ovo tim više jer je svrha ovršnog postupka namirenje ovrhovoditelja (načelno jednog) dok je svrha stečajnog postupka skupno i razmjerno namirenje vjerovnika (nikada jednog, vrlo često i preko sto vjerovnika).

Dakle, ako je prodaja nekretnine za jednu kunu u ovršnom postupku protivna članku 14. st. 2. (jednakost svih pred zakonom) i članku 29.. st. 1. Ustava RH (pravo na pravično suđenje) onda je nesporno da je tako i u stečajnom postupku u kojem ne samo da je štetu pretrpio dužnik već i svi stečajni vjerovnici.

Konačno, i primjenom načela razmjernosti je jasno kako je odredba članka 247. st. 6. SZ-a neustavna jer ako je protivno pravu na pravično suđenje da se nekretnina procijenjene vrijednosti 410 tisuća kuna proda za 10 tisuća kuna onda je jasno kako nema govora o postojanju razmjernosti kada se nekretnina procijenjene vrijednosti blizu 8 milijuna kuna proda za svega 10 tisuća kuna.«

6.1. Predlagatelj VIKO d.o.o. u stečaju smatra da članak 247. stavak 6. SteZ-a nije u suglasnosti s člancima 3., 14., 16., 23., 48., 50., 55. (54.) i 56. (55.) Ustava te člancima 2., 248. i 254. SteZ-a. Te tvrdnje, iznoseći pri tome i okolnosti slučaja u kojem su prodavane njegove nekretnine kao stečajnog dužnika, predlagatelj obrazlaže u bitnome sljedećim navodima (pri citiranju sadržaja izostavljen je poseban način označavanja teksta):

»Nije u skladu sa temeljnim načelima Stečajnog zakona i stečajnog postupka da se nekretnine prodaju za 1,00 kunu dok je za sudjelovanje na elektroničkoj javnoj dražbi kao uvjet stavljena uplata određena jamčevina u iznosu od 10% procijenjene tržišne vrijednosti nekretnine (...) Takva prodaja je suprotna ciljevima stečajnog postupka i njome se ne ostvaruje svrha radi koje se provodi stečajni postupak.

(...)

Odredbu članka 247. stavka 6. Stečajnog zakona treba sagledati s obzirom na osnovne ciljeve provođenja stečajnog postupka. Ciljevi stečajnog postupak izričito su propisani Stečajnim zakonom. Tako je odredbom članka 2. stavak 2. SZ-a jasno navedeno da 'stečajni postupak se provodi radi skupnoga namirenja vjerovnika stečajnoga dužnika, unovčenjem njegove imovine i podjelom prikupljenih sredstava vjerovnicima'.

Osnovni cilj stečajnog postupka je skupno namirenje vjerovnika stečajnog dužnika, unovčenjem njegove imovine i podjelom prikupljenih sredstava vjerovnicima. Sud je prilikom provođenja kako ovršnog tako i stečajnog postupka dužan voditi računa da vjerovnici budu namireni u što većoj mjeri, a da se pritom poštuju temeljna načela zaštite prava ovršenika odnosno stečajnog dužnika propisana normama kako Ovršnog zakona tako i Stečajnog zakona.

(...)

U slučaju prodaje nekretnina u vlasništvu stečajnog dužnika po početnoj cijeni od 1,00 kune, suprotne osnovnim ciljevima stečajnog postupka, pogoduje se isključivo kupcima tih nekretnina, a to nije niti ne može biti svrha/cilj stečajnog postupka. Kod takove dosude povrijeđeno je načelo razmjernosti te bi takva prodaja dovela do neravnomjerne podjele snošenja troškova u stečajnom postupku